

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จุดสำคัญของการพัฒนาการศึกษาให้เกิดความก้าวหน้าได้นั้นไม่เพียงแต่ขึ้นอยู่กับการวางแผนการศึกษา การจัดระบบการศึกษาและระบบบริหารการศึกษา และการพัฒนาหลักสูตรเท่านั้น แต่ยังขึ้นอยู่กับระบบการฝึกครูและบุคลากรทางการศึกษาคด้วย ซึ่งการพัฒนาระบบการฝึกครูและบุคลากรทางการศึกษานี้ถือเป็นองค์ประกอบของพัฒนาการทางการศึกษาที่สำคัญมากประการหนึ่ง หากวงการศึกษาขาดครูหรือบุคลากรทางการศึกษาที่ดีและมีคุณภาพแล้ว การที่จะพัฒนาการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามความต้องการของประเทศ รวมทั้งการพัฒนาประชากรของชาติคงเป็นไปได้ยากลำบาก

ประเทศไทยได้มีระบบการฝึกหัดครูไม่น้อยกว่า 90 ปีมาแล้ว แต่พัฒนาการด้านการศึกษาฝึกหัดครูของเรายังไม่ได้ก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วเหมือนกับประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศทางตะวันตกหรือประเทศที่พัฒนาแล้วทั้งหลาย ซึ่งกลับกลายเป็นว่าการฝึกหัดครูของเราโดยเฉพาะบางสถาบันได้รับการวิพากษ์วิจารณ์จากสังคมในระดับต่าง ๆ เสมอมานับแต่ระยะทศวรรษ 2510 จนถึงกับทำให้สถาบันดังกล่าวต้องมีการปรับเปลี่ยนแนวทางการดำเนินงานและแสวงหาทิศทางใหม่ที่ดีกว่าตามการเรียกร้องและความต้องการของสังคมและของสถาบัน

หากหันไปพิจารณาถึงกระบวนการฝึกครูของเราซึ่งได้รับการวิพากษ์วิจารณ์

เป็นอย่างมากแล้ว ปรากฏปัญหาต่าง ๆ ที่นำมาพิจารณาและหาทางปรับปรุงก็คือ
(ศูนย์พัฒนาศึกษาแห่งชาติของประเทศไทย, 2529: 124-125)

1. คำนปริมาณ

1.1 ปริมาณสถาบันผลิตครูมีมากเกินไปจนจำเป็นสำหรับทำหน้าที่ผลิตครู
เนื่องจากความต้องการครูลดลงตามลำดับ

1.2 ระบบการฝึกหัดครูขาดเอกภาพ ไม่สามารถควบคุมปริมาณการผลิตครูได้

1.3 ไม่มีแผนการใช้ครูในส่วนรวมที่หน่วยงานผลิตครูจะสามารถยึด
เป็นแนวทางในการผลิตครูในเชิงปริมาณได้ จึงผลิตครูตามความต้องการของ
หน่วยผลิตเอง ทำให้มีการผลิตครูเกินบางสาขา เช่น ครูสอนวิชาสามัญ และ
ขาดครูบางสาขาเนื่องจากผลิตได้จำนวนจำกัด เช่น ครูการงานและพื้นฐานอาชีพ
ครูสำหรับการศึกษาก่อนวัยเรียน

1.4 มุ่งครูฐานในการโยกย้ายสับเปลี่ยนอาจารย์ที่เกิดจากสถาบันหนึ่ง
ไปยังอีกสถาบันหนึ่งที่ขาดแคลนยังทำไม่ได้โดยสาเหตุที่ควร ทำให้บางสถาบันมีปริมาณ
อาจารย์มาก ภาระงานของอาจารย์แต่ละคนของหน่วยงานหนัก

2. คุณภาพ

2.1 สถานภาพของวิชาชีพครูไม่ได้รับการยอมรับในฐานะที่เป็นวิชาชีพ
ทัดเทียมกับอาชีพอื่น เช่น แพทย์ วิศวกร ผู้ที่ไม่มีวุฒิทางครูหรือไม่ไคตามการ
อบรมวิชาครูก็สามารถเข้เป็นครูได้ ซึ่งมีผลต่อประสิทธิภาพของการสอนและ
ประสิทธิผลของการเรียนรู้ในส่วนรวม

2.2 ขาดสถาบันที่ทำหน้าที่รับผิดชอบจัดการศึกษาและฝึกฝนอาจารย์ของ
สถาบันฝึกหัดครู

2.3 หลักสูตรการฝึกหัดครูไม่สอดคล้องกับหลักสูตรประถมและมัธยมศึกษา
ซึ่งต้องการครูคนเดียวสอนโคหลาย ๆ วิชา และสอนโคทุกชั้น แต่หลักสูตรของ
การฝึกหัดครูผลิตครูเน้นวิชาเอกโท ซึ่งสอนโคเฉพาะวิชาเอกโท

2.4 กระบวนการเรียนการสอนตามหลักสูตรการฝึกหัดครู เป็นทฤษฎีมาก
กว่าปฏิบัติ ทำให้ผู้จบการฝึกหัดครูไม่สามารถทำการสอนโคได้เท่าที่ควร

2.5 การให้การศึกษาอบรมแก่ครูประจำการของสถาบันฝึกหัดครู เป็นการ
ให้การศึกษาเพื่อเพิ่มวุฒิมากกว่าการให้การศึกษาหรืออบรมเพื่อเพิ่มพูนสมรรถภาพ
ในการทำงานของครูประจำการ

2.6 เกณฑ์การคัดเลือกนักศึกษาครูยังไม่เหมาะสม ทำให้ไม่สามารถคัดเลือกนักศึกษาที่มีสติปัญญาสูง มีศรัทธา อุทิศตนและเจตคติที่ดี ท้ออาชีพเขามาศึกษาได้

2.7 ซากการประเมินผลอย่างมีระบบที่สามารถนำผลการประเมินมาใช้ปรับปรุงคุณภาพของการผลิตครูให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ

ปัญหาที่ผู้วิจัยนำเสนอข้างต้นเป็นปัญหาของระบบการผลิตครูของไทยโดยรวม หากพิจารณาถึงปัญหาด้านการเรียนการสอนจะพบปัญหาที่เกิดขึ้นตามแนวคิดของนักการศึกษาต่าง ๆ ดังนี้

หอม คลายานนท์ (2521: 37-38) กล่าวถึงปัญหาการเรียนการสอนในสถาบันฝึกหัดครูบางสถาบันไว้ดังนี้

1. ปัญหาที่เกิดมาจากตัวนักศึกษาเอง กล่าวคือ นักศึกษาที่เข้าเรียน... ส่วนมากที่สุดเป็นผู้สอบเขามาวิทยาลัยไม่ได เป็นผู้ที่อาจกล่าวได้ว่าไม่เข้ม ทางวิชาการนัก

2. ปัญหาเกี่ยวกับระบบการฝึกฝนอบรม... ไม่เป็นไปตามหลักสูตรของการศึกษาอบรมทางครู และบางประเด็นค่อนข้างไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ในประเด็นนี้หากมองด้วยใจที่เป็นธรรมจะพบว่าการสอนนักศึกษาส่วนมากจะเน้นการบรรยายเป็นส่วนใหญ่ที่สุด ซากการฝึกฝนทักษะอย่างเข้มข้น นักศึกษามีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอนน้อยมาก หรือบางแห่งไม่มีเลย

...

ปัญหาที่หอม คลายานนท์ กล่าวข้างต้นแม้ระยะเวลาจะผ่านมาเกือบ 10 ปีแล้วก็ตาม ปัญหาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในข้อ 2 ยังเป็นปัญหาที่ได้รับการกล่าวถึงอยู่เสมอ

ไพฑูริย์ สันลาภรัตน์ (2522: 16) กล่าวเชิงตั้งคำถามว่า

...ประการที่ห้า เราไม่ค่อยจะแน่ใจนักว่าสถาบันฝึกหัดครูเป็นตัวอย่างที่ดี

ในการสอนสำหรับนักเรียนฝึกหัดครูมากเพียงใด เท่าที่ผู้เขียนได้ยินมาบ่อย ๆ นั้นมักเป็นว่า สถาบันฝึกหัดครูสอนวิธีสอนโดยการบรรยายหรือโดยการบอกใหญ่ แต่ไม่สอนให้ดูเป็นตัวอย่างให้มากพอ อาจารย์สอนวิธีสอนมักจะไม่ยอมไปสอนในโรงเรียนสาธิตหรือไปหาประสบการณ์ในโรงเรียนจริง และมักจะอิงคำราฝรังเสียเป็นส่วนใหญ่ หลักที่โชกุนก็คือ "เขาไปสอนอย่างไรครูบอกอย่างไรสอนอย่างไรครูสอน"

ซำรงศักดิ์ หมั่นจักร (2522: 51-52) ได้กล่าวถึงปัญหาเกี่ยวกับวิธีสอนของอาจารย์ในสถาบันฝึกหัดครูไว้ว่า

3. การเรียนวิธีสอนแบบต่าง ๆ ของนักศึกษาไม่ได้ผลเต็มที่ ในการสอนวิชาวิธีสอนทั่วไปและวิธีสอนวิชาเฉพาะอาจารย์ผู้สอนมักใช้การบรรยายเป็นหลัก นักศึกษาของจากจำกฎเกณฑ์ ความคิด ทยอยออกหรือเหตุสมมุติหรือรายละเอียดของวิธีสอนต่าง ๆ เพื่อสอบ แต่ไม่มีโอกาสฝึกหัดใช้หลักการหรือเหตุสมมุติเหล่านั้นในการสอนจริง ๆ ผลก็คือ นักศึกษารู้จักวิธีสอนและหลักเกณฑ์ต่าง ๆ มาก แต่นำไปใช้ไม่ได้ เพราะขาดการฝึกหัดทักษะ เมื่อไปสอนจริง ๆ ก็ไม่กล้านำเอาวิธีสอนเหล่านั้นไปใช้ ดังนั้นจึงไม่น่าประหลาดใจที่ครูรุ่นใหม่ส่วนใหญ่ยังใช้วิธีบรรยายในการสอนตามที่ตนเรียนมาจากอาจารย์ในสถาบันฝึกหัดครู การเปลี่ยนแปลงวิธีสอนและแนวปฏิบัติในโรงเรียนจึงเป็นไปโดยค่อนข้างยาก

อีก 1 ปีต่อมา ซำรงศักดิ์ หมั่นจักร (2523: 52) ได้กล่าวถึงประเด็นนี้ซ้ำอีกครั้งนี้

... ครรของครูหรืออาจารย์ที่สอนนิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ขาดประสบการณ์ในทางปฏิบัติจริง ทำให้การเรียนการสอนในสถาบันฝึกหัดครูเน้นหนักในทางทฤษฎีมากเกินไปหรือเป็นการถ่ายทอดความรู้ที่มีอยู่ในตำรา มากกว่าเป็นการหาความรู้จากประสบการณ์ในสภาพชีวิตจริง ซึ่งนิสิตนักศึกษาของออกไปเผชิญ

อารี สัมหงวี (2523: 75-76) ได้กล่าวแสดงความห่วงใยเกี่ยวกับการเรียนการสอนในสถาบันฝึกหัดครูไว้อย่างน่าสนใจว่า

... การฝึกหัดครูในประเทศไทยกลับมุ่งสอนแททฤษฎีและเนื้อหา... สถาบันฝึกหัดครูบรรยายวิธีการว่ายนํ้า พอถึงเวลาักโยมนักศึกษาลงไปในนํ้า ที่นั่นเป็นเรื่องที่แล้วแต่ดวง ถ้าใครเก่งเองก็ว่ายนํ้าได้ ถ้าใครไม่เก่งก็จมนํ้าตายเฉยๆ ข้าพเจ้าจึงไม่แปลกใจเลยเมื่อนักศึกษาคบวงคุณเมื่อออกไปฝึกสอนแล้ว ไม่รักที่จะเป็นครู ส่วนคนที่รักหรือเป็นครูหรือเป็นครูที่คั้นๆ ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณมีพรสวรรค์ในการเป็นครูมากกว่าที่ทางสถาบันเป็นคุณแน่ๆ เพราะฉะนั้นในเรื่องการฝึกหัดครูไทยนั้น ข้าพเจ้าขอวิจารณ์ว่าอ่อนหรืออยู่ในเรื่องการสอนภาคปฏิบัติเมื่อเทียบกับวิชาชีพอื่น ซึ่งเป็นเรื่องที่น่ายินใจหาว่าครูมีความสำคัญ กอปรกับของชาติ แก้ววิธีการฝึกของเรายังบกพร่อง ขอวิจารณ์ของข้าพเจ้า รวมถึงสถาบันที่ข้าพเจ้าทำงานอยู่ด้วย...

จากปัญหาของระบบการฝึกหัดครูของไทยโดยส่วนรวมในข้อ 2.4 ตามเอกสารของกองแผนงานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ปี 2525 (อ้างถึงในศูนย์พัฒนาศึกษาแห่งชาติของประเทศไทย 2529: 124-125) ข้อ 2 ตามแนวคิดของหอม คลายานนท์ และปัญหาการเรียนการสอนในสถาบันฝึกหัดครู ความแนวคิดของ ไพฑูรย์ สินดารักษ์ ช่างรงค์ หมั่นจักร์ และอารี สันหวี กล่าวถึงนั้นเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบไปถึงตัวนักศึกษาในสถาบันฝึกหัดครูโดยตรง ส่งผลกระทบไปยังเด็กในระบบโรงเรียนและอนาคตของชาติเป็นลูกโซ่กันไป การแก้ปัญหาเรื่องของคนในอนาคตโดยเฉพาะคนที่จะเติบโตไปเป็นอนาคตและพลังของชาติจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับปรุงและพัฒนาผู้สอนคนเหล่านั้นด้วย หากผู้สอนอนาคตของชาติยังมีข้อบกพร่องทางการสอนหรือไม่มีทักษะการสอนที่พอ ตลอดจนขาดการฝึกฝนทักษะการสอนที่เข้มข้นแล้ว จุดมุ่งหมายและความคาดหวังทางการศึกษาที่ต้องการคงเป็นไปได้อย่างที่จะมีผลตกที่เด็กในอนาคตโดยตรง

ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนในสถาบันฝึกหัดครูสามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. อาจารย์ผู้สอนสอนโดยการบรรยายมากกว่าการให้ฝึกปฏิบัติจริง หรือเข้าไปมีส่วนร่วมในสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง

2. นักศึกษามีโอกาสและได้ฝึกประสบการณ์ในสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง น้อยมากหรือในบางสถาบันแทบไม่มีเลย
3. การเรียนการสอนขาดการฝึกทักษะเกี่ยวกับการสอนและการเป็นครู ที่ดีและมีคุณภาพอย่างเพียงพอ
4. อาจารย์ผู้สอนขาดประสบการณ์การสอนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุงการเรียนการสอนในสถาบันฝึกหัดครูนั้น นักการศึกษาจำนวนมากได้เสนอแนะแนวทางและวิธีการต่าง ๆ ซึ่งพอประมวลมาได้ดังนี้ (เช่น ไททฤษฎ์ สีนารัตน์ 2522: 14-17; ทอม คลายานนท์ 2521: 36-46; ศูนย์พัฒนาศึกษา แห่งชาติของประเทศไทย 2529: 1-3; ช่างรงค์ หนึ่นจักร์ 2523: 52; Bullough 1982: 207-212; Schuttenburg 1983: 14-17; Krajewski 1974: 76-78; Hawsom 1981: 144-147; Brandit 1981: 149-151)

1. การใช้วิธีสอนแบบสะท้อนกลับ คือให้นักศึกษาได้มีโอกาสฝึกฝนทักษะ การสอนต่าง ๆ อย่างเข้มข้น และให้มีการวิเคราะห์จุดดีจุดด้อยของการสอนและ สภาพการสอนโดยให้อาจารย์ให้คำปรึกษาแนะนำอย่างใกล้ชิด
2. การจัดแบ่งนักศึกษาให้อยู่ในความดูแลของอาจารย์ที่ปรึกษาตลอดระยะเวลา ที่ศึกษาอยู่ในสถาบันฝึกหัดครู โดยจัดแบ่งให้ลดจำนวนลงทุก ๆ ปี ปีหนึ่งกลุ่มละ 30 คน และปีต่อ ๆ มาลดเหลือ 20 คน 15 คน และ 10 คนตามลำดับ อาจารย์ ที่ปรึกษาจะมีบทบาทในการดูแลเอาใจใส่และฝึกฝนทักษะการสอนได้ใกล้ชิดยิ่งขึ้น
3. การฝึกประสบการณ์วิชาชีพในคลินิกหรือในสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับ สภาพความเป็นจริงมากที่สุด เช่น ในห้องปฏิบัติการสอน ห้องทดลองการสอน โรงเรียนสาธิต หรือชั้นเรียนจำลอง

4. การฝึกทักษะด้วยตัวนักศึกษาเองตามบทเรียนสำเร็จรูปที่จัดเตรียมไว้ให้ เช่น บทเรียนโปรแกรม หรือบทเรียนโมดูล
5. การฝึกทักษะการสอนแบบจุลภาคในสถานการณ์จำลองหรือเลียนแบบสถานการณ์จริง หรือฝึกในสถานการณ์จริง
6. การใช้เทคโนโลยีในชั้นเรียนเพื่อฝึกฝนทักษะการสอน เช่น การใช้เทปบันทึกภาพควบคู่กับการสอนแบบจุลภาค การใช้สถานการณ์จำลอง การวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ การใช้เครื่องมือกล้องในการวิเคราะห์ผลการสอนของนักศึกษา หรือการใช้โทรทัศน์วงจรปิดมาประกอบการเรียนการสอน เป็นต้น
7. การจัดให้นักศึกษาได้มีโอกาสฝึกหรือประสบกับประสบการณ์จริงทางการเรียนการสอนตลอดโปรแกรมการฝึกหัดครู กล่าวคือมีโอกาสที่จะ
 - 7.1 สังเกตการสอนในชั้นเรียนและในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา
 - 7.2 สังเกตโรงเรียนและสภาพแวดล้อมของโรงเรียน
 - 7.3 สังเกตและศึกษาพฤติกรรมของนักเรียนในวัยต่าง ๆ
 - 7.4 ฝึกฝนทักษะการสอน ทดลองสอนและสอนในชั้นเรียนจริง
 - 7.5 เรียนรายวิชาเกี่ยวกับการสอนในสภาพการณ์จริงหรือในแหล่งประสบการณ์จริง เช่น โรงเรียน

การจัดให้นักศึกษาครูได้ประสบกับประสบการณ์จริงทางการเรียนการสอนและทางวิชาชีพดังข้อเสนอนี้ในข้อ 7 นี้มีนักการศึกษาและนักการฝึกหัดครูจำนวนมากเห็นพ้องด้วยและในบางประเทศได้มีการนำไปปฏิบัติอย่างจริงจัง เช่น ในสหรัฐอเมริกา สวีเดน และแคนาดา การให้นักศึกษาเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอนในโรงเรียนนี้เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นประสบการณ์ภาคสนาม (field-based instruction) ที่นักศึกษามีโอกาสนำเอาทฤษฎีที่เรียนรู้ในสถาบันไปทดลองปฏิบัติในสภาพการณ์จริง (Ellis 1973: 1) หรือได้เรียนรู้หลักทฤษฎี

จากสภาพที่เป็นจริงได้โดยตรง ข้อดีของการเรียนการสอนแบบนี้ก็คือ สมรรถภาพทางด้านความรู้ของนักศึกษาจะเกิดประโยชน์สูงสุด เพราะภาคปฏิบัติกับภาคทฤษฎีไปด้วยกันและส่งเสริมซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี การเรียนรู้จากประสบการณ์ภาคสนามทำให้การเก็บใตทางคานสติปัญญากับการเก็บใตทางคานคานาคเนนคาคไปคาค

ในส่วนของการฝึกหัดครูซึ่งเป็นสถาบันที่ผู้วิจัยนำมาเป็นตัวอย่างสำหรับการวิจัยครั้งนี้ก็ได้มีการนำเอาประสบการณ์ภาคสนามเขาไปเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนอย่างเอาจริงเอาจัง ในรูปของประสบการณ์วิชาชีพดังนี้

1. การวางแผนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ กระทำโดยกำหนดลักษณะของงาน ล่าคิมงาน และช่วงเวลาในแต่ละปีการศึกษาไว้เป็นแผนหลักที่อยู่เกี่ยวข้องของทุกหน่วยงานรับรู้และเข้าใจร่วมกัน

2. การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ฝึกได้ 3 ลักษณะคือ

2.1 ประสบการณ์วิชาชีพเต็มเวลา หมายถึงการศึกษาและฝึกปฏิบัติที่โรงเรียนหรือสถานประกอบการ โดยใช้เวลาต่อเนื่องกันเป็นระยะเวลาานช่วงหนึ่ง เช่น 1 สัปดาห์ 3 สัปดาห์ หรือเต็มภาคเรียน หรืออาจเป็นรายวันในแต่ละสัปดาห์ที่ต่อเนื่องกันแล้วแต่ความสะดวกของแต่ละสถาบันในการฝึก ทั้งนี้เพื่อให้นักศึกษาจะได้มีเวลาานพอที่จะหาประสบการณ์ในสภาพการณจริงได้ครบตามจุดมุ่งหมาย วิธีฝึกประสบการณ์วิชาชีพเต็มเวลาฝึกเป็นชั้นคองคองดังนี้

2.1.1 การศึกษาและสังเกต

2.1.2 การเป็นผู้ช่วยครู

2.1.3 การทดลองสอน

2.1.4 การฝึกสอน

การฝึกตามข้อ 2.1.1, 2.1.2 และ 2.1.3 ควรฝึกให้มีโรงเรียนสาธิต

หรือโรงเรียนที่เป็นแกนนำเพื่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพโดยเฉพาะ ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการติดต่อ เตรียมการ และให้ความร่วมมือ ส่วนการฝึกตามข้อ 2.1.4 อาจเลือกโรงเรียนตามความเหมาะสมของแต่ละวิทยาลัย

2.2 ประสบการณ์วิชาชีพทางเวลา หมายถึงการศึกษภาคสนามเป็นบางเวลา โดยไม่จำเป็นต้องต่อเนื่องกัน เช่น ครึ่งวันหรือ 1 วัน หรือบางชั่วโมงตามที่กำหนด โดยมีจุดมุ่งหมายให้เป็นภาคปฏิบัติซึ่งสอดคล้องกับภาคทฤษฎีที่กำลังศึกษา วิธีการศึกษาอาจจัดเป็น 2 แบบ

2.2.1 การศึกษาภาคปฏิบัติภายนอกวิทยาลัย เช่น การสังเกตพฤติกรรมของเด็กประกอบการศึกษาในเรื่องจิตวิทยาพัฒนาการ เป็นต้น

2.2.2 การศึกษาภาคปฏิบัติในวิทยาลัย เช่น การฝึกทักษะประกอบการเรียนการสอนหรือหลักการสอนทั่วไป เป็นต้น

2.3 ประสบการณ์วิชาชีพเสริม หมายถึงการจัดกิจกรรมหรือโครงการเพื่อเสริมประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาให้กว้างขวางขึ้น เช่น โครงการช่วยสอนในโรงเรียนที่มีครูไม่ครบชั้น เป็นที่ปรึกษาเด็ก จัดกิจกรรมนันทนาการให้กับเด็กเป็นครั้งคราว จัดห้องสมุดเคลื่อนที่ สัรวจรโรงเรียน ร่วมงานกับศูนย์เยาวชน เป็นต้น

การจัดประสบการณ์ภาคสนามที่เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนของโปรแกรมการฝึกหัดครูของกรมการฝึกหัดครูนี้ถือเป็นแนวทางใหม่ของการฝึกหัดครูที่นำเอาภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติมาส่งเสริมและสนับสนุนซึ่งกันและกัน อย่างไรก็ตามการจัดให้นักศึกษาได้มีประสบการณ์ภาคสนามดังกล่าวนี้จำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงหรือกระทบกับระบบการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยเป็นอย่างมาก และมีผลไปถึงนักศึกษาและอาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้อง จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางการจัดประสบการณ์วิชาชีพภาคสนามให้กับนักศึกษาของสถาบันฝึกหัดครูทั้งของไทยและของต่างประเทศ ผู้วิจัยมองเห็นว่าเราสามารถนำเอาหลักการของประสบการณ์ภาคสนาม

มาปรับใช้ได้ไม่ยากถ้าจะนำมาใช้ในลักษณะแต่ละรายวิชาซึ่งจะเป็นการเสริมโครงการ
ประสบการณ์วิชาชีพที่สถานฝึกหัดครูในปัจจุบันกำลังกระทำอยู่ได้เป็นอย่างดี

แนวทางที่ผู้วิจัย เสนอในการวิจัยนี้เป็นการนำเอาประสบการณ์ภาคสนาม
มาประยุกต์ใช้กับรายวิชาหลักการ สอนทั่วไป หรือรายวิชาหลักการ สอนของหลักสูตร
การฝึกหัดครูของสถานฝึกหัดครูต่าง ๆ โดยที่การนำเอาประยุกต์ใช้นั้นไม่จำเป็นต้อง
มีการ เปลี่ยนแปลงระบบบริหารหลักสูตรที่กระทำอยู่ ไม่เปลี่ยนแปลงรูปแบบของหลักสูตร
แผนการเรียน และไม่ของจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมแต่อย่างใด

เหตุผลสำคัญที่ผู้วิจัยของทำการวิจัย เรื่องการพัฒนา รูปแบบการ จัดการ เรียน
การสอน เฉพาะรายวิชาหลักการ สอนทั่วไปก็เนื่องจาก การสอนวิชาวิธีสอนนั้นผู้สอน
ส่วนใหญ่ที่สุดจะสอนโดยการบรรยายมากกว่าให้ฝึกปฏิบัติจริง นักศึกษามีโอกาสเข้า
ร่วมประสบการณ์ภาคสนามในชั้นเรียนหรือในสภาพแวดล้อมที่เป็นจริงน้อยมาก
ประสบการณ์ภาคสนามที่จัดให้นักศึกษามักจะจัดในลักษณะจำลองและฝึกในห้องปฏิบัติการ
ห้องปฏิบัติการสอน หรือสภาพอื่น ๆ ที่เป็นการจำลองแบบจากของจริง การจัดการ
เรียนการสอนจะจัดให้เรียนในสถานฝึกหัดครูมากที่สุด มีน้อยครั้งที่นักศึกษาจะได้
ออกไปศึกษาสังเกตโรงเรียนและชั้นเรียนจริง เมื่อเป็นเช่นนี้การเรียนการสอนจึง
เน้นที่ภาคทฤษฎีมากกว่าภาคปฏิบัติ เหตุผลสำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ ผู้สอนวิชา
วิธีสอนส่วนมากไม่ได้เป็นครูประถมหรือมัธยมศึกษา ซึ่งจะมองภาพความเป็นจริงของ
ชั้นเรียนแตกห่างไปจากครูที่สอนอยู่ในชั้นเรียนเหล่านั้นโดยตรง และประการสุดท้าย
ก็คือ รายวิชาวิธีสอนทั่วไปเป็นรายวิชาที่แนะนำและฝึกฝนนักศึกษาให้มีความรู้
ความเข้าใจและทักษะการสอนทั่วไปที่จะนำไปใช้สอนในโรงเรียน การเน้นของ
รายวิชานี้จะไม่เน้น เรื่องของการสอนวิชาเฉพาะเจาะจงลงไป ดังนั้นการนำเอา
รูปแบบการ จัดการ เรียนการสอนแบบภาคสนามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมาให้ยอมรับจะ เหมาะสม
ทั้งกับลักษณะของรายวิชาเอง และเหมาะสมกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานฝึกหัดครู

การจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามมีลักษณะที่แตกต่างจากการจัดการเรียนการสอนแบบปกติหรือแบบสถาบันโดยชัดเจน กล่าวคือ การจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามนั้น สถานที่เรียนและศึกษาของนักศึกษาจะอยู่ที่โรงเรียนตลอดระยะเวลาที่เรียนและศึกษา โดยไม่มีการเรียนการสอนในสถาบันแต่อย่างใด ยกเว้นในเรื่องของการสอบปลายภาคเรียนหรือข้อกำหนดที่สถาบันบังคับไว้เท่านั้น กิจกรรมที่นักศึกษาจะกระทำหรือเรียนในรายวิชานั้นจะเกิดขึ้นหรือกระทำที่โรงเรียนและเป็นประสบการณ์ที่เป็นจริงและอยู่ในสภาพแวดล้อมจริงทุกประการ ไม่มีการเลียนแบบให้เป็นสถานการณ์จำลองแต่อย่างใด บทบาทของอาจารย์ผู้สอนจะเป็นผู้คอยให้ความช่วยเหลือ ให้ความกำลังใจ แนะนำ ควบคุมดูแลและประเมินผลนักศึกษา บทบาทของนักศึกษาจะเป็นผู้เรียนรู้ด้วยตัวเองภายใต้สภาพการณ์ที่เป็นจริง โดยมีกรอบหรือแนวไว้ให้นักศึกษาได้กระทำ แต่ทั้งนี้นักศึกษาในกลุ่มใหญ่สามารถปรับปรุงแก้ไข หรือเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม

การจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนี้จะเป็นการเปิดแนวทางใหม่ของการจัดการเรียนการสอนวิชาวิธีสอนของสถาบันฝึกหัดครูได้เป็นอย่างดีที่นักศึกษาจะได้เรียนรู้เรื่องการสอนและการเป็นครูจากสถานการณ์หรือแหล่งประสบการณ์โดยตรง ซึ่งเป็นการเตรียมพร้อมให้นักศึกษาที่จะเข้าสู่อาชีพการเป็นครูได้อย่างดี นอกจากนี้ยังเป็นการนำเอาแหล่งวิทยาการในชุมชนมาใช้ประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อนักศึกษามากที่สุด

วัตถุประสงค์และขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับใช้ในรายวิชาหลักการสอนของสถาบันฝึกหัดครู และนำเอารูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับนักศึกษาในสถาบันฝึกหัดครู โดยเลือกเอาวิทยาลัยครูเป็นตัวแทนการทดลอง ผู้วิจัยจึงได้ตั้งวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับวิชาหลักการสอน
2. เพื่อเปรียบเทียบผลการทดลองการจัดการเรียนการสอน 2 รูปแบบ คือ การจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนาม กับ การจัดการเรียนการสอนแบบสถาบัน หรือแบบปกติ ในด้านต่อไปนี้
 - 2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 2.2 เจตคติต่อวิชาชีพครู

สมมติฐานของการวิจัย

จากการศึกษารายงานการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับประสพการณ์ภาคสนามทางการฝึกหัดครูที่มีผลต่อนักศึกษาในคานต่าง ๆ คือ ทอเจตคติของนักศึกษา ทอผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทอการฝึกสอน ข้อค้นพบที่สำคัญที่นำมาสู่การตั้งสมมติฐานมี 2 ประการคือ

1. จากรายงานการวิจัยที่ศึกษาถึงผลกระทบของการสอนแบบประสพการณ์ภาคสนามหรือการสอนที่นำเอาประสพการณ์ภาคสนามเข้าไปเป็นส่วนสำคัญของการจัดการเรียนการสอน ปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนโดยการจัดการเรียนการสอนแบบสถาบันหรือแบบปกติกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนโดยการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามหรือนำเอาประสพการณ์ภาคสนามเข้าไปบูรณาการนั้นไม่แตกต่างกัน นั้นหมายความว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาไม่ได้ขึ้นอยู่กับวิธีการเรียนการสอนที่จัดให้หรือวิธีการเรียนการสอนที่แตกต่างกัน ผลการวิจัยส่วนมากที่ผู้วิจัยค้นพบได้ยืนยันข้อค้นพบนี้ นั่นคือผลการวิจัยของเอลลิส (Ellis 1973) และ มอร์เทน (Morten 1975)

2. จากรายงานการวิจัยที่ศึกษาถึงผลกระทบของประสพการณ์ภาคสนามที่มีต่อเจตคติของนักศึกษาไม่ว่าจะเป็นเจตคติต่อวิชาชีพครู เจตคติต่อมโนทัศน์

เจตคติของตนเอง หรือเจตคติของผู้อื่น ผลการวิจัยส่วนใหญ่พบว่า เจตคติของนักศึกษา
 ในประเด็นดังกล่าวเพิ่มขึ้นในทางบวก รายงานการวิจัยที่ผู้วิจัยนำมาศึกษาได้แก่
 งานวิจัยของ บริม (Brim quoted in Smith 1973: 112) รอคคิโอและเคียร์นีย์
 (Rocchio, and Kearney quoted in Smith 1973: 110) นาเกิล (Nagle
 quoted in Smith 1973:112) เมเซอร์ (Mazer quoted in Smith 1973
 1973: 108) คอนราดสัน (Conradson 1973) ฮันซาเกอร์ (Hunsaker
 1975) แบล็คเวลล์ (Blackwell 1982) คอกซ์ (Cox quoted in Smith
 1973: 112) ฮาร์ป (Harp 1974) ซีเชอร์ (Scherer 1979) เบิลลี (Baillie
 1981) เลวี (Levy 1980) ออสติน-มาร์ติน, บูลและมอลวีล (Austin-
 Martin, Bull, and Molrine 1981)

จากรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัย
 ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนของนักศึกษาที่เรียนโดยการจัดการเรียน
 การสอนแบบภาคสนาม กับ ผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนของนักศึกษาที่เรียนโดยการจัด
 การเรียนการสอนแบบสถาบันหรือแบบปกติไม่แตกต่างกัน
2. เจตคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาที่เรียนโดยการจัดการเรียนการสอน
 แบบภาคสนามดีกว่าเจตคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาที่เรียนโดยการจัดการเรียน
 การสอนแบบสถาบันหรือแบบปกติ

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

รูปแบบการจัดการเรียนการสอน หมายถึง แผน (plan) หรือ
 กระบวนการ (pattern) ของสภาพหรือลักษณะการ เรียนการสอนที่จัดขึ้นตามทฤษฎี
 หลักการ แนวคิดหรือความเชื่ออย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างโดยอาศัยวิธีการ
 ต่าง ๆ เข้าช่วยเพื่อให้สภาพหรือลักษณะการ เรียนการสอนเป็นไปตามหลักการที่
 ยึดถืออยู่ รูปแบบการจัดการ เรียนการสอนสำหรับการวิจัยนี้มี 2 รูปแบบคือ รูปแบบ
 การจัดการ เรียนการสอนแบบภาคสนามกับรูปแบบการจัดการ เรียนการสอนแบบสถาบัน

หรือแบบปกติ

การจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนาม หมายถึงสภาพหรือลักษณะ การเรียนการสอนของรายวิชาหลักการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นโดยอาศัยทฤษฎีการฝึกหัดครู แบบมนุษยนิยมของ โคมบ์สและคนอื่น ๆ (Combs, and others 1974) และ หลักการของประสบการณ์ภาคสนามทางการฝึกหัดครูของแมคอินไทร์ (McIntyre 1983) มาเป็นพื้นฐานของการจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนแบบสถาบันหรือแบบปกติ หมายถึงสภาพหรือ ลักษณะการเรียนการสอนของรายวิชาหลักการสอนที่จัดทำเนิกรออยู่ภายในสถานที่ ของสถาบันฝึกหัดครู และอาจมีการใช้แหล่งประสบการณ์ทางวิชาชีพเป็นสถานที่ศึกษา เล่าเรียนบ้าง แต่ไม่ทั้งหมดของรายวิชาหรือไม่เต็มวิชา

สถาบัน หมายถึงสถานศึกษาสำหรับการผลิตครูระดับต่าง ๆ เช่น วิทยาลัยครู มหาวิทยาลัย วิทยาลัยหรือสถาบัน

วิชาหลักการสอน หมายถึงรายวิชาชีพครูที่เป็นรายวิชาบังคับให้นักศึกษา ในสถาบันฝึกหัดครูได้ศึกษาเล่าเรียน เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ เจตคติและ ทักษะเกี่ยวกับการสอนโดยทั่ว ๆ ไป โดยยังไม่เจาะลึกถึงวิธีสอนวิชาเฉพาะลงไป เนื้อหาของรายวิชาหลักการสอนจะรวมไปด้วย ปรัชญาการศึกษาและการสอน หลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษา กระบวนการเรียนการสอน วิธีสอน ทักษะทาง การสอน การนำจิตวิทยาการศึกษาและจิตวิทยาการเรียนรู้มาใช้ในการสอน

การฝึกหัดครูแบบมนุษยนิยม หมายถึงการจัดการฝึกหัดครูตามแนวคิดและ ทฤษฎีของ โคมบ์สและคนอื่น ๆ ที่ประยุกต์เอาหลักการและทฤษฎีจากจิตวิทยา มนุษยนิยมมาใช้ โดยมีข้อตกลงพื้นฐานของการฝึกหัดครูแบบมนุษยนิยมดังนี้ (Combs, and others 1974: 146-148)

1. คนจะแสดงพฤติกรรมตามสิ่งที่เขาเลือกจากตัวเลือกต่าง ๆ ที่มีอยู่

2. การเรียนรู้มี 2 ประเภทคือ
 - 2.1 การเรียนรู้ข้อมูลหรือสิ่งใหม่
 - 2.2 การค้นพบความหมายส่วนบุคคลจากข้อมูล
3. บุคคลจะเรียนรู้ความคิดรวบยอดจำนวนน้อยได้ดีกว่าและเร็วกว่าความคิดรวบยอดหรือข้อมูลจำนวนมาก
4. การเรียนรู้จะมีประสิทธิภาพมากขึ้นหากว่าผู้เรียนมีความรู้สึกต้องการจะเรียนรู้ด้วยตัวของเขาเอง
5. บุคคลจะเรียนไต่ถายและเร็วขึ้นหากว่าเขามีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่สำคัญ ๆ เกี่ยวกับการเรียนรู้ของเขา
6. บุคคลจะเรียนรู้และเจริญงอกงามได้เร็วกว่าหากว่าเขาไม่มีความกังวลใจและกลัวที่จะลองผิดลองถูกหรือกระทำผิดพลาด บุคคลจะมีความคิดสร้างสรรค์ได้โดยที่เขามีโอกาสเสี่ยงต่อการทำบางสิ่งบางอย่างที่อาจผิดพลาดได้
7. ความเป็นปรนัยมีคุณค่าอย่างมากสำหรับนักวิจัย แต่ไม่มีคุณค่ามากนักสำหรับอาชีพทางการสอน
8. ครูจะสอนตามแนวทางที่เขาถูกสอนมา แต่ไม่ใช่สอนตามที่ได้เรียนรู้มา ถ้าเราต้องการครูที่มีมิตรไมตรีและมีความสามารถที่จะสัมพันธ์กับเด็กนักเรียนได้ดี เราก็ต้องปฏิบัติเช่นนั้นกับนักศึกษาด้วย
9. แรงกดดันต่าง ๆ ที่มีต่อนักศึกษาสามารถทำให้นักศึกษามีพฤติกรรมในทางลบได้ เช่น การโกง การหลีกหนี ความตื่นกลัว และอาการป่วยทางจิต นักศึกษามีแนวโน้มจะบิดบังตัวเองทางด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นหากว่าเขามีแรงกดดัน

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1. ประโยชน์ในด้านการพัฒนาการเรียนการสอนรายวิชาชีพครู
รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับรายวิชาหลักการสอนนี้เป็นการพัฒนาการเรียนการสอนที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน และเป็น

การพัฒนาารูปแบบการจัดการ เรียนการสอนที่นำเอาหลักการและทฤษฎีที่ยอมรับกันในวง การศึกษามาเป็นพื้นฐานในการจัดการเรียนการสอน ดังนั้นการพัฒนาารูปแบบสำหรับ การวิจัยครั้งนี้จึงเป็นการแสวงหาแนวทางพัฒนาการเรียนการสอนรายวิชาชีพครูให้ มีความเหมาะสมและดีกว่าารูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่กำลังดำเนินการอยู่ใน ปัจจุบัน

2. ประโยชน์ในด้านการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพครูที่เหมาะสม

การฝึกฝนทักษะทางการสอนให้กับนักศึกษานั้นจำเป็นต้องฝึกและให้ มีประสบการณ์ในสภาพแวดล้อมที่เป็นจริงเกี่ยวกับการเรียนการสอนโดยตรง การจัดการ เรียนการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนี้ได้นำเอาประสบการณ์ของแหล่งประสบการณ์ทาง วิชาชีพมาให้ให้นักศึกษาได้ฝึกฝนโดยตรง ซึ่งจะทำให้ให้นักศึกษาเกิดความมั่นใจ และพร้อม ที่จะสอนได้เมื่อออกไปทำการฝึกสอนหรือเมื่อออกไปเป็นครูต่อไป

3. ประโยชน์ในด้านการเตรียมครูที่เหมาะสมกับสังคมไทย

รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นนี้ได้นำเอาหลักการ แนวคิดและทฤษฎีที่เป็นสากลมาปรับปรุงให้สอดคล้องกับสภาพสังคมไทย กล่าวคือ เนื้อหาสาระที่นำมาฝึกฝน สภาพแวดล้อมจริง ทิวแปรต่าง ๆ การจัดทำเนียบการ ล้วนมีความเป็นไทย หากว่าผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานย่อมแสดงให้เห็นชัดว่า รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบนี้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของไทยในปัจจุบัน

4. ประโยชน์ทางด้านวิชาการ

การพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับ วิชาหลักการสอนเป็นการนำเอาทฤษฎี แนวคิดและหลักการใหม่ ๆ ทางการศึกษา มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่จัดทำเนียบการอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งนับเป็นการ เสนอนวัตกรรมการศึกษาฝึกหัดครูทางด้านการศึกษาอีกประการหนึ่ง อันทำให้ศาสตร์ทาง การเรียนการสอนของการฝึกหัดครูมีการพัฒนาอยู่เสมอ

วิธีดำเนินการวิจัยโดยสรุป

กระบวนการในการวิจัยนี้แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนแรกเป็นการพัฒนา

รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนาม และชั้นตอนที่สองเป็นการทดลอง รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบสถาบันหรือแบบปกติเพื่อเปรียบเทียบผลการทดลอง ผลการทดลองในชั้นตอนที่สองนี้เป็นการตรวจสอบรูปแบบที่พัฒนาขึ้น

1. การพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนการสอน

ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย โดยการวิเคราะห์เอกสาร จากนั้นจึงนำผลการวิเคราะห์มาสังเคราะห์และบูรณาการเป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามขึ้น แล้วให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบโดยละเอียด เอกสารที่นำมาวิเคราะห์มีเนื้อหา 2 อย่างคือ หลักการการจัดประสบการณ์ภาคสนามทางการฝึกหัดครูของแมคอินไทร์ (McIntyre 1983) กับทฤษฎีการฝึกหัดครูแบบมนุษยนิยมของโคมบส์และคนอื่นๆ (Combs, and others 1974)

2. การทดลองรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น

ชั้นตอนนี้เป็นการนำเอารูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมาทดลองใช้ โดยเปรียบเทียบผลการทดลองกับการจัดการเรียนการสอนแบบสถาบันหรือแบบปกติ ชั้นตอนนี้ดำเนินการวิจัยตอนที่ 2 สรุปได้ดังนี้

2.1 แบบการทดลอง

แบบการทดลองคือแบบทดสอบก่อนและหลังมีการสุ่ม

(Randomized Pretest Posttest Control Group Design)

	E	O ₁	X	O ₂
R	C	O ₃	(X)	O ₄

2.2 กลุ่มตัวอย่างการทดลอง

กลุ่มตัวอย่างที่นำมาใช้ในการทดลองเป็นนักศึกษา วิทยาลัยครูนครราชสีมา ชั้นปีที่ 1 วิชาเอกภูมิศาสตร์ และแนวการศึกษา เคมี และฟิสิกส์ จำนวนทั้งสิ้น 72 คน การจัดนักศึกษาทั้ง 4 ชั้นเรียนเข้าเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในการวิจัยนั้น ผู้วิจัยดำเนินการเป็น 2 ขั้นตอนคือ

2.2.1 การสุมนักศึกษาทั้ง 4 ชั้นเรียนเพื่อให้เป็นกลุ่มการทดลองโดยวิธีการสุ่มแบบง่าย

2.2.2 การสุมนักศึกษาแต่ละชั้นเข้าเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น

ดังนั้นกลุ่มการทดลองจะมี 2 กลุ่มคือ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมที่ได้จำนวนในแต่ละกลุ่มมาโดยวิธีการสุ่มแบบง่าย การจัดนักศึกษาเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น แต่ละกลุ่มการทดลอง ประกอบด้วยนักศึกษาทั้ง 4 วิชาเอก กลุ่มทดลองมีจำนวน 36 คน และกลุ่มควบคุมมี 36 คนเท่ากัน

2.3 รายวิชาที่นำทดลองตามรูปแบบ

รายวิชาที่นำมาทำการทดลองตามรูปแบบคือวิชา หลักการสอน และการเตรียมประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติ (ศึกษา 131) ของหลักสูตร สภาการฝึกหัดครู พุทธศักราช 2524 ซึ่งเป็นรายวิชาในสังกัดของภาควิชาหลักสูตร และการสอนและเป็นรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับหลักการสอนทั่วไป

2.4 อาจารย์ผู้สอนในกลุ่มการทดลอง

อาจารย์ผู้สอนในกลุ่มการทดลองทั้ง 2 กลุ่มเป็นอาจารย์สังกัดภาควิชาหลักสูตรและการสอนจำนวน 2 คน เพศชาย มีพื้นฐานการศึกษาสูงสุดอายุ ประสบการณ์การทำงาน ใกล้เคียงกัน ลักษณะนิสัยและความรับผิดชอบต่อนักศึกษา และการทำงานใกล้เคียงกัน

2.5 การฝึกอบรมอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์พี่เลี้ยงของกลุ่มทดลอง
 อาจารย์ผู้สอนและอาจารย์พี่เลี้ยงนักศึกษาในกลุ่มทดลอง

ได้รับการอบรมเป็นเวลา 1 วัน ก่อนการสอนตามรูปแบบ

2.6 การจัดกระทำกับกลุ่มการทดลองทั้ง 2 กลุ่ม

กลุ่มการทดลองทั้ง 2 กลุ่มได้รับการจัดกระทำตามรูปแบบ
 การจัดการเรียนการสอนของแต่ละกลุ่มเป็นเวลา 16 สัปดาห์ ๆ ละ 4 ชั่วโมง ในวัน
 และเวลาเดียวกัน โดยใช้เนื้อหาตามหลักสูตรเหมือนกัน ทำท่าเลมเดียวกัน(ยกเว้นกลุ่ม
 ทดลองมีคู่มือการเรียนเพิ่มอีก 1 เล่ม) และจะแตกต่างกันที่วิธีการเรียนการสอนที่ใช้

กลุ่มทดลองได้รับการจัดกระทำตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบ
 ภาคนามทดลองภาคเรียน

กลุ่มควบคุมได้รับการจัดกระทำตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบ
 สถาบันหรือแบบปกติทดลองภาคเรียน

2.7 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยหรือเก็บรวบรวมข้อมูล

2.7.1 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศึกษา 131

ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยใช้หลักการสร้างข้อสอบของบลูม (Bloom et al. 1972) และ
 ชวาล แพริศกุล (2506) มีจำนวนข้อสอบ 80 ข้อ ค่าความเที่ยงของข้อสอบคือ .7179
 โครงสร้างของข้อสอบวัดสมรรถภาพของนักศึกษา 6 ด้านคือ ความรู้ความจำ
 ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์และการประเมิน

2.7.2 แบบวัดเจตคติต่อวิชาชีพครูของสวัสดิ์ ประทุมราช
 และสุภาพ วาดเขียน (2525) ซึ่งเป็นแบบเทอรส์โทน มีจำนวน 44 ข้อ แต่ละข้อ
 มีค่ามาตราประจำข้อ ความเที่ยงของแบบวัดเป็น .759 สำหรับนักเรียนระดับมัธยม
 ศึกษาตอนปลาย และ .732 สำหรับนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา ผู้วิจัยขออนุญาตนำมาใช้โดยไม่

ปรับปรุงแก้ไข

2.8 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.8.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบน
มาตรฐาน

2.8.2 สถิติสำหรับการคำนวณค่าความเที่ยงของแบบทดสอบ
วิชาศึกษา 131 ใช้สูตร Pearson Product Moment Correlation Coefficient
และสูตรปรับขยายของ Spearman Brown

2.8.3 สถิติสำหรับการคำนวณค่าความแตกต่างระหว่างผล
การจัดการเรียนการสอน 2 รูปแบบใช้ t-test เนื่องจากผู้วิจัยทำการทดสอบ
ก่อนสอนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมปรากฏว่าทั้งความรู้พื้นฐานของวิชาศึกษา 131
และเจตคติต่อวิชาชีพครูระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกัน

3. ลำดับชั้นในการเสนอผลการวิจัย

ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 6 บทดังนี้

บทที่ 1 บทนำ กล่าวถึง ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา
วัตถุประสงค์และขอบเขตของการวิจัย สมมติฐานการวิจัย ค่าจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย
ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัยโดยสรุป และลำดับชั้นเสนอผล
การวิจัย

บทที่ 2 ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ กล่าวถึง แนวคิดและหลักการ
ของประสบการณ์ภาคสนามทางการฝึกหัดครู การฝึกหัดครูแบบมนุษยนิยม และงานวิจัย
ที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนาม
กล่าวถึง ขั้นตอนการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนาม รูปแบบ
การจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนามในรูปแบบแผนภูมิและคำอธิบายโดยละเอียด

บทที่ 4 วิธีดำเนินการทดลอง กล่าวถึง การทวนสอบการเรียนการสอน
 สำหรับใช้ในการทดลองตามรูปแบบการจัดการ เรียนการสอนแบบภาคสนามสำหรับ
 วิชาหลักการสอน แบบการทดลอง การเลือกนักศึกษาเพื่อเป็นกลุ่มการทดลอง
 รายวิชาที่นำมาทดลอง การฝึกอบรมอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์พี่เลี้ยงของ
 กลุ่มทดลอง การจัดการท่ากับกลุ่มการทดลอง เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
 และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล กล่าวถึง ผลการวิเคราะห์ข้อมูล
 ที่ได้จากการทดลอง

บทที่ 6 ผลการวิจัย การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ กล่าวถึง ขั้นตอน
 การวิจัยโดยสรุป ผลการวิจัย การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะต่าง ๆ

บรรณานุกรม แสกรายชื่อหนังสือและเอกสารอ้างอิงที่ใช้ในการวิจัย
 ภาคผนวก ประกอบด้วย คู่มืออาจารย์ผู้สอนและอาจารย์พี่เลี้ยง คู่มือ
 การเรียนของนักศึกษา ตำราเรียนวิชาศึกษา 131 รายชื่ออาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์
 ที่เกี่ยวข้องในการวิจัย แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศึกษา 131 พร้อมด้วย
 ตารางค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และค่าความยากง่ายมาตรฐาน